

ens: Non utiq; fornicarijs huius mundi, sed à fratribus talibus scripsi recedendum. ¶ Aut auaris, aut rapacibus, aut idolis seruientibus, alioquin debueratis de hoc mundo exiisse.) Igitur intellectum eorum arguit, qui putabant fortè quia ab incredulis fornicarijs, aut auaris, aut rapacibus, aut idolis seruientibus prohibuisset non à fratribus: & ideo illum, qui uxore patris habebat, inter se esse non ægreferebant. Si igitur his commiscimini, inquit, melius erat mori uos. Compendium est enim male agētibus si citius moriantur, q̄ si diutius in peccatis uersentur. ¶ Nunc autem scripsi uobis non commisceri. Si is qui frater nominatur est fornicator, aut auarus, aut idolis seruiens, aut maledicus, aut rapax, aut ebriofus, cum huiusmodi nec cibum quidem sumere.) Cum infideli nō prohibuit cibum sumere, quippe cum dicat: Si quis uos uocat ex infidelibus ad cœnam, & uultis ire, omne quod appositum fuerit, manducate. Ideo ait: ¶ Quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare? Verū est, quia perfidos episcopus non potest iudicare, cum fratre autem, in quo uirtia hæc reperiuntur, non solum sacramenta non edenda, sed nec communem escam docet, ut crubescat cum uiratur & corrigat. ¶ Nonne de his qui intus sunt uos iudicatis? Iudicat quis, dum discernit cui fratri adhareat, quem arguat, quem deuitet. ¶ Nam eos qui foris sunt, deus diiudicabit.) Superius, Nolite, ait, ante tempus iudicare, hic non prohibet: Sed superius incognita per suspicionem maxime de rectore prohibuit iudicare, quia dei solius est occulta iudicare. Hoc autem loco ut frater fratrem examinet etiā iubet, sicut alio loco dicit: Vos ipsos tentate, si estis in fide, ipsi uos probate. Qui autem foris sunt, in die iudicij dānabuntur, quia dixit dominus: Qui non crediderit, iam iudicatus est. In quo enim spes non est, pro mortuo habendus est. ¶ Auferte malum à uobis ipsis. Ad hoc commonet ut discernantur à malis & operibus & hominibus.

1. Cor. 12
Ioan. 3.

CAPVT VI.

Audet

Audet aliquis uestrum aduersus alterū habens negocium, iudicari apud iniquos, & non apud sanctos. Iniquos duplici genere significat, quia & non credunt, & leges à deo mundo creditas, frequenter cū adulatione interpretantur, autoritatem horū idolis deputantes, ideoq; iniqui sunt. Et quia in Ecclesia magis lex est, ubi dominus legis timetur, melius dicit apud dei ministros agere causam, facilius enim de dei timore sententiā legis ueram promunt. ¶ Aut ignoratis quoniam sancti de mūdo hoc iudicabunt? Nihil ociose dicit Apostolus. Ideo enim hunc mundum dixit, ut ostēdat & alterum. Quia & Ioannes apostolus: Nolite, ait, diligere hunc mundum. Et dominus in euangelio: Sic, inquit, dilexit deus hunc mundum, &c. Hic ergo mundus in errore est, non ille superior, ad cuius similitudinē hic factus est. Vnde homo hic positus est ad imaginem dei factus, ut sicut in superiore mūdo ab uno deo sunt omnia, ita & in hoc ab uno homine omnes haberent originem. Hinc est unde Moyses in Deuteronomio, cum diuideret, inquit, altissimus gentes, quemadmodum disperfit filios Adæ, statuit fines gentium secundum numerum angelorum dei. Quid tam apertum hunc mundum superioris esse imaginem certa ex causa? Est enim & Hierusalem inferior, & illa superior, quam matrem nostram uocat idē Apostolus. Est & inferior paradisus, in quo homo positus, mandatū & ut operaretur ibi, & ut custodiret accepit. Est & ille cælestis, in quo raptus Apostolus, audiuit uerba arcana. Iudicabunt ergo sancti hunc mūdū, quia exemplo fidei illorum perfidia mūdi damnabitur. ¶ Et in uobis iudicabitur hic mūdus. Tunc iudicatur hic mūdus in nobis, si opus perfidorum hominum non inuenitur in nobis. ¶ Indigni ergo sunt huiusmodi, qui etiā de minimis iudicent. Hoc est, nō sunt utiq; indigni hi, qui ipsum mundum iudicaturi sunt, ea iudicare quæ mundi sunt. ¶ Nescitis quoniam angelos iudicabimus? Addit plus dicendo: Angelos iudicabimus, id est, potentias spirituales.

tales, quas alio loco tradit in cælestibus degere, eodem genere iudicandos angelos à nobis, quo & mundus iudicabitur. ¶ **Secularia igitur iudicia si habueritis, contemptibiles qui sunt in Ecclesia, illos ad iudicandum constituite.**) Secularia iudicia sunt ad corpus pertinentia uel corporea. Et quia non sic fieri debet, adiecit: ¶ **Ad uerendum uestram dico.** Ne supra, quia negocium nominauit, sed quale non significauit, sunt enim & diuina negocia, dicente eodem: **Adiutor negocij mei, & secularia fortè iudicia,** quia prohibuerat apud perfidos agenda, quàmuis in Ecclesia sicut audierant, à qualibuscunq; tamen putarent audienda aut terminanda, ad ruborem eorum ait: **Contemptibiles qui sunt in Ecclesia, illos ad iudicandum constituite.** Sunt enim in ecclesia & lignea uasa. Tam ergo intractabiles & inconsideratos eos significauit, ut imperitos fortè ex fratribus iudices eligerent, hoc de experto **Apostolus.** Sciebat enim quàm tepidi & improuidi in reliquis causis fuerant deprehensi. ¶ **Sic nõ est inter uos quisq; sapiens, qui possit iudicare inter fratrem suum?**) Quia ergo sunt, inquit, sapientes fratres, alij qui horum eligantur ad iudicandum, quorum iudicium miretur mundus. Magnus em̄ pudor est, si inter eos qui dicuntur deum cognouisse, non inueniatur qui examinare possit negocium iuxta ius euangelicum. Ideo autem fratrem iudicem eligendum dicit, quia adhuc rector in Ecclesia illorum non erat ordinatus. ¶ **Sed frater cū fratre iudicio contendit, & hoc apud infideles.**) Manifestū est, quia infideles, aut arbitros, ut assolet fieri, postulatos significat, aut iudicem publicū, cui dici solet: **Hodie dies sacrorum est, ius dici non potest**

Iam quidem omnino delictum in uobis est, quod iudicia habetis inter uos.) Peccatū esse significat, quia frater cum fratre litigat, cum danda opera sit ut cōcordes sint, quasi germani, maxime cum fides nostra paci studeat. Quamquam enim Christianus litigare non debeat, tamen si graue fuerit, & quod contemni non possit, causā ad Ecclesiā deterat, ne & dānū ad presens &

offensio-

offensionem fortè incurrat. ¶ **Quare non magis iniuriã accipitis? quare non magis fraudem patimini? Sed uos iniuriam facitis & fraudatis, & hoc fratribus.** Nunc hos corripit, quorum iniusticia iurgium generatur: quia nõ solum per fraudem admiffam rei sunt, sed & patrem habent delicti illorum, qui coacti iniuria aut fraude corũ, infideles rogant ad iudicandum: & cum fraudem aut iniurias illatas persequi non deberent, non solum uindicant, sed & ipsi fraudem & iniurias faciunt, ut punienda exempla fratribus tribuãt. **Vt quid alijs facere credatur qui non parcer suis?**

A N nescitis quia iniqui regnum dei non possidebunt? Hoc dicens, ostendit illos nõ nescios peccare, ac per hoc grauius uindicandum. Si enim immisericordes rei sunt apud deum, quanto magis iniqui? ¶ **Nolite errare, neq; fornicari, neq; idolis seruientes, neq; adulteri, neq; molles, neq; masculorum concubitores, neq; fures, neq; auari, neq; ebriosi, neq; maledici, neq; rapaces regnum dei possidebunt.** Nõ hæc ideo memorauit, quasi nescirët apud quos annum & sex menses sedit, docens Euangelium dei: sed commonuit ut resuscitaret in illis reuerentiam legis, & meritum ad regna cælorum. ¶ **Et hæc quidem fuistis.** Ne omnibus hoc ascribere uideretur, aut certe omnes ab his criminibus immunes faceret, si taceret, prohibuisse enim uidebatur nõ reuclasse crimina illorum, idcirco sic ait: **Et hæc quidem fuistis. Et ne ad iram illos prouocaret, adiecit: ¶ Sed abluti estis.** Ut agnoscentes crimina rei facti, statim respirarent audientes, sed abluti estis. Solent enim aliqui pudorem pati, & corrigere, cum de se audiunt bona. ¶ **Sed sanctificati estis, sed iustificati estis, in nomine domini nostri Iesu Christi, & spiritu dei nostri.** Hæc omnia beneficia puritatis in baptismate cõsecuti noscuntur, quod est fundamentum euangelicæ ueritatis. Illic enim omnibus peccatis depositis, abluitur credēs, & iustificatur domini nomine, & per spiritum dei nostri deo filius adoptatur. **Per hæc admonet illos quanta & qualis sit gratia.**

ria, quam per uerā traditionem assecuti sunt: postea uero contra hanc regulam fidei impulsu malorum doctorum sentientes, his beneficijs se exuerint. Vnde id agit, ut reuocet illos ad primā sententiā, ut recuperent quod fuerant consecuti.

Omnia mihi licent, sed non expediunt.) Quibusdam uidetur propter libertatem concessi arbitrij dixisse Apostolum: **Omnia mihi licent.** &c. ut liceat fornicari, sed non tamen expediat. Sed quomodo licet quod prohibetur, aut certe si omnia licent, nihil potest dici illicitum? Sed licet, non tamen expedit. Hæc susurrant potius quā asserunt, aut immemores aut negligentes. Dicit enim Ioannes baptista ad Herodem: **Nō licet tibi habere uxorem fratris tui.** Sed forte Ioānes experis fuerit humani eloquij inspiratus in utero, quia si hoc est, dicere debuit, licet tibi, sed non expedit. Sed & dominus similiter mulieri Chananae ait: **Non licet accipere panem filiorum & mittere canibus.** Et iterum dicit dominus Iudæis: **Non legistis quid fecit Dauid cum esuriret, quomodo intrauit in domum domini, & panes propositionis accepit, quos non licebat ei edere.** &c.

Mar. 6

Mat. 15
Luc. 6

Omne ergo quod prohibetur non licet, sed aliquando interueniente causa aliqua, non expedit. ¶ **Omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar potestate.)** Omnia sibi licere dicit, ea scilicet quæ & coapostolis eius licuerūt, quæ & lex cōtinet naturalis, non Mosi: quia multa prohibuit Moses propter duriciam cordis populi incredulū & ceruicosi. Tamen si ad causam respicias, aliud fuit in sensu apostoli, ut hæc loqueretur. Hæc enim præmisit, postea acturus hanc causam, sicut fecit & de illo, qui incestum admiserat. Proponit enim designans quid acturus est postea. Deniq; statim ad superiore[m] sensum breuiter interim recommendata redit. Hoc enim ideo dixit, quia licebat illi ab his sumptus accipere. Sed quoniā sciebat pseudoapostolos occasionem quærere accipiendi, noluit ab his accipere, ne causa uentris uigor euangelicæ ueritatis torpesceret. Si enim ab his acciperet quos

O in tan-

in tantis uitijs arguebat, autoritatē magisterij cōcessam sibi a dōmino inclinabat. Non enim potest cōstanter argui a quo accipitur, maxime cum ideo promptus ad dādū sit, ut sibi humiliet præpositum. Vnde & dicit: Sed ego sub nullius redigar potestate. ¶ Esca uētri, & uēter escis, deus autem & hunc & has destruet.) Destructio uentris est, cum edendi cessat officium: escæ uero destructio tunc erit, quando steterit natiuitas: Pseudoapostoli autem, qui non utique religionis causa, sed quæsius circumibāt, peccantibus amari esse nolebant, ¶ Corpus autem non fornicationi, sed domino.) Nunc redit ad superiorē sensum. ¶ Et dominus corpori.) Quid dominus corpori? Subaudiatur immortalatē resuscitato præstabit. Corpus enim deo dicatum, dono spiritali remunerabitur merito ducis, id est animi. ¶ Deus uero & dñm suscitauit & nos suscitabit per uirtutem suam.) Idem sensus est, quē exemplo uoluit dñicæ resurrectionis firmare. Vir-tutus tamē dei Christus est qua nos suscitauit, & ipsum do-minum. Hoc dixit, quia ipse dominus corpus suum susci-tauit. Sicut & ipse dominus ait: Soluite templum hoc, & ego tribus diebus suscitabo illud. Hoc autem dicebat de templo corporis sui.

Nescitis quoniam corpora uestra membra sunt Christi.) Corpora nostra membra Christi sunt, sed in nouum hominem, qui secundum deū creatus est, quia ipse est caput Ecclesiæ. ¶ Tollens ergo membra Christi, faciam membra meretricis? Absit.) Ait quia meretrici adhærentia membra definūt esse mēbra Christi. ¶ An nescitis, quia qui adhæret meretrici, unum corpus fit?) Hoc dicit, quia qui contaminationi se admiscet, unū fit cum eo cui se admiscet. Fornicatio enim ambos unum facit, ut quomodo in natura, sic & in macula unū sint. ¶ Et uult, inquit, duo in carne una.) Manifestum est, ut quia mulier de uiro est, ambo in carne una sint. ¶ Qui autem adhæret domino, unus spiritus est.) Quoniam in bene agentibus spiritus dei est communis cum deo & hominibus.

Fugite

